

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 96/92/EG

av den 19 december 1996

om gemensamma regler för den inre marknaden för el

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

till de olika sätt på vilka elsystemen för närvarande är organiserade.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2, 66 och 100a i detta,

6. Upprättandet av den inre marknaden för el måste främja systemens sammanlänkning och driftkompatibilitet.

med beaktande av kommissionens förslag⁽¹⁾,

7. Rådets direktiv 90/547/EEG av den 29 oktober 1990 om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät⁽⁴⁾ och rådets direktiv 90/377/EEG av den 29 juni 1990 om ett gemenskapsförfarande för att främja öppenhet beträffande prissättningen på gas och el levererad till industriella slutanvändare⁽⁵⁾, skapar förutsättningar för en första fas i fullbordandet av den inre marknaden för el.

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽²⁾,

i enlighet med det i artikel 189b i fördraget angivna förfarandet⁽³⁾, och

8. Det är nu nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att upprätta den inre marknaden för el.

med beaktande av följande:

1. Det är viktigt att anta åtgärder för att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl. Den inre marknaden består av ett område utan inre gränser inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital garanteras.

9. På den inre marknaden måste elföretag kunna verka, utan menlig inverkan på allmännyttiga tjänster så att en konkurrensutsatt elmarknad uppnås.

2. En elmarknad som i full omfattning är konkurrensutsatt är ett viktigt steg mot fullbordande av den inre marknaden för energi.

10. På grund av strukturella skillnader i medlemsstaterna har de för närvarande olika system för reglering av elsektorn.

3. Bestämmelserna i detta direktiv bör inte hindra att fördraget tillämpas fullt ut, särskilt inte bestämmelserna om den inre marknaden och konkurrensreglerna.

11. I enlighet med subsidiaritetsprincipen måste allmänna principer som anger en ram fastställas på gemenskapsnivå, men det närmare genomförandet av dem bör överlåtas på medlemsstaterna, vilket ger varje medlemsstat möjlighet att välja det sätt som bäst motsvarar dess speciella situation.

4. Upprättandet av den inre marknaden för el är särskilt viktigt för att öka effektiviteten vid produktion, överföring och distribution av denna produkt samtidigt som försörjningstryggheten och den europeiska ekonomins konkurrensförmåga stärks och miljöskyddet respekteras.

12. Hur den nuvarande marknaden än är organiserad måste tillträde till systemet vara öppet i enlighet med detta direktiv och leda till likvärdiga ekonomiska resultat i medlemsstaterna och därigenom till en direkt jämförbar öppningsnivå för marknaderna och till en direkt jämförbar grad av tillträde till elmarknaderna.

5. Den inre marknaden för el måste upprättas gradvis för att industrin på ett flexibelt och planerat sätt skall kunna anpassa sig till sin nya miljö för att ta hänsyn

13. Det kan i vissa medlemsstater vara nödvändigt att införa allmännyttiga tjänster för att garantera försörjningstrygghet och konsument- och miljöskydd vilket, enligt deras uppfattning, den fria konkurrensen på egen hand inte nödvändigtvis kan garantera.

⁽¹⁾ EGT nr C 65, 14.3.1992, s. 4 och EGT nr C 123, 4.5.1994, s. 1.

⁽²⁾ EGT nr C 73, 15.3.1993, s. 31.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 17 november 1993 (EGT nr C 329, 6.12.1993, s. 150), rådets gemensamma ståndpunkt av den 25 juli 1996 (EGT nr C 315, 24.10.1996, s. 18) och Europaparlamentets beslut av den 11 december 1996 (ännu inte offentliggjort i EGT). Rådets beslut av den 19 december 1996.

⁽⁴⁾ EGT nr L 313, 13.11.1990, s. 30. Direktivet senast ändrat genom kommissionens beslut 95/162/EG (EGT nr L 107, 12.5.1995, s. 53).

⁽⁵⁾ EGT nr L 185, 17.7.1990, s. 16. Direktivet senast ändrat genom kommissionens direktiv 93/87/EEG (EGT nr L 277, 10.11.1993, s. 32).

14. Långsiktig planering kan vara ett sätt att genomföra dessa allmännyttiga tjänster.
15. I fördraget finns särskilda regler beträffande begränsningar av den fria rörligheten för varor och beträffande konkurrensbegränsningar.
16. I artikel 90.1 i fördraget åläggs medlemsstaterna särskilt att följa dessa regler när det gäller offentliga företag och företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter.
17. Artikel 90.2 i fördraget avser företag som anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och underkastar dem dessa regler, under särskilda villkor.
18. Genomförandet av detta direktiv kommer att ha betydelse för sådana företags verksamhet.
19. Medlemsstater som ålägger företag inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster måste därför följa de tillämpliga regler i fördraget i enlighet med domstolens tolkning.
20. Vid upprättandet av den inre marknaden för el bör gemenskapens mål om ekonomisk och social sammanhållning beaktas fullt ut, särskilt inom sådana sektorer som infrastruktur för överföring av el på nationell nivå eller inom gemenskapen.
21. Europaparlamentets och rådets beslut nr 1254/96/EG av den 5 juni 1996 om en serie riktlinjer för transeuropeiska nät inom energisektorn⁽¹⁾ har bidragit till utveckling av integrerade infrastrukturer för överföring av el.
22. Det är därför nödvändigt att fastställa gemensamma regler för elproduktion och drift av överförings- och distributionssystem för el.
23. Det finns två system som kan tillämpas för att öppna marknaden för produktion, ett tillståndsförfarande och ett anbudsförfarande, och dessa måste genomföras enligt objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier.
24. Egenproducenters och oberoende producenters ställning måste beaktas inom detta huvudvillkor.
25. Varje överföringssystem måste vara föremål för central styrning och kontroll för att garantera systemets säkerhet, tillförlitlighet och effektivitet i producenters och deras kunders intresse. En systemansvarig för överföringssystemet bör därför utses och anförtrors drift, underhåll och, om nödvändigt, utveckling av systemet. Den systemansvarige för överföringssystemet måste uppträda på ett objektivt, klart, tydligt och icke-diskriminerande sätt.
26. De tekniska reglerna för drift av överföringssystem och direkta ledningar måste medge öppenhet och insyn och säkerställa driftkompatibilitet.
27. Objektiva och icke-diskriminerande kriterier måste fastställas för inmatningsordningen för elkraftstationer.
28. Med hänsyn till miljöskyddet får elproduktion från förnybara källor prioriteras.
29. På distributionsnivån får kunder inom ett visst område beviljas rätt till leverans och en ansvarig måste utses för att styra, underhålla och, om nödvändigt, utveckla varje distributionssystem.
30. För att säkerställa insyn och icke-diskriminering bör elöverföringsfunktionen i vertikalt integrerade företag drivas oberoende av annan verksamhet.
31. En ensamköpare måste verka avskilt från verksamhet för produktion och distribution i vertikalt integrerade företag och informationsflödet mellan ensamköparens verksamhet och verksamheten för produktion och distribution måste begränsas.
32. Bokföringen för alla integrerade elföretag bör ge möjlighet till maximal insyn, i synnerhet för att identifiera eventuellt missbruk av dominerande ställning, som till exempel består av abnormt höga eller låga tariffer eller diskriminerande förfaranden beträffande likvärdiga transaktioner. Bokföringen måste därför vara separat för varje verksamhet.
33. Det är också nödvändigt att ge de behöriga myndigheterna tillgång till företagens interna bokföring med vederbörlig hänsyn till sekretessen.
34. Till följd av de strukturella olikheterna och systemens speciella egenskaper i medlemsstaterna bör det finnas olika ordningar för nättillträde vilka verkar på ett objektivt, klart, tydligt och icke-diskriminerande sätt.
35. Det bör finnas möjlighet att tillåta att direktledningar uppförs och används.

(¹) EGT nr L 161, 29.6.1996, s. 147.

36. Bestämmelser måste antas om skydd och förfaranden för att lösa tvister.
37. Allt missbruk av dominerande ställning eller underprissättning bör undvikas.
38. Eftersom vissa medlemsstater riskerar särskilda svårigheter vid anpassning av sina system, bör övergångssystem eller avvikelse kunna tillgripas, särskilt för drift av små isolerade system.
39. Detta direktiv utgör en ytterligare liberaliseringsfas. När det en gång trätt i kraft kommer trots dessa vissa hinder för handel med el mellan medlemsstaterna att bestå. På grundval av gjorda erfarenheter kan därför förslag till förbättringar av den inre elmarknadens funktion behöva göras. Kommissionen bör därför avlägga rapport till rådet och Europaparlamentet om tillämpningen av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Omfattning och definitioner

Artikel 1

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring och distribution av el. Här fastställs regler för elsektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden, kriterier och förfaranden som skall tillämpas för anbud och för beviljande av tillstånd och för driften av system.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- 1) *produktion*: framställning av el,
- 2) *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el,
- 3) *egenproducent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el huvudsakligen för eget bruk,
- 4) *oberoende producent*:
 - a) en producent som inte bedriver överföring eller distribution av el inom det område som täcks av det system där han är etablerad,
 - b) i medlemsstater i vilka vertikalt integrerade företag inte förekommer och där anbudsförfarande tillämpas, är en producent enligt definitionen i a) inte

uteslutande underkastade den ekonomiska förträdesrätten i det sammanlänkade systemet,

- 5) *överföring*: transport av el i sammanlänkade högspänningsnätssystem för leverans till slutförbrukare eller distributörer,
- 6) *distribution*: transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnätssystem för leverans till kunder,
- 7) *kunder*: grossist eller slutförbrukare av el samt distributionsföretag,
- 8) *grossist*: en fysisk eller juridisk person, om medlemsstater tillåter sådana, som köper eller säljer el och som inte bedriver överföring, produktion eller distribution inom eller utanför det system där han är etablerad,
- 9) *slutförbrukare*: kund som köper el för eget bruk,
- 10) *länkar*: utrustning som används för sammankoppling av elsystem,
- 11) *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera länkar,
- 12) *direktledning*: elledning som kompletterar det sammanlänkade systemet,
- 13) *ekonomisk företrädesrätt*: rangordning av källor för elleverans enligt ekonomiska kriterier,
- 14) *stödverksamhet*: all verksamhet som behövs för drift av ett överförings- eller distributionssystem,
- 15) *systemanvändare*: varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leverans från ett överförings- eller distributionssystem,
- 16) *försörjning*: leverans och/eller försäljning av el till kunder,
- 17) *integrerat elföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag,
- 18) *vertikalt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom två eller fler av följande områden: produktion, överföring och distribution av el,
- 19) *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring eller distribution av el samt annan verksamhet utanför elsektorn,
- 20) *anbudsförfarande*: förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom försörjning från ny eller befintlig produktionskapacitet,

21) *långtidsplanering*: planering av investeringsbehovet i fråga om produktions- och överföringskapacitet på lång sikt för att kunna möta systemets efterfrågan på el och säkra försörjningen till kunderna,

22) *ensamköpare*: en juridisk person som, inom det system där han är etablerad, är ansvarig för handhavandet av hela överföringssystemet och/eller för alla inköp och all försäljning av el,

23) *litet isolerat system*: varje system med en konsumtion om mindre än 2 500 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årskonsumtionen erhålls genom sammanlänkning med andra system.

KAPITEL II

Allmänna regler för organisationen av sektorn

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, säkerställa att elföretag drivs enligt principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt elmarknad och de får inte diskriminera dessa företag i fråga om rättigheter eller skyldigheter. De två systemen för nättillträde enligt artiklarna 17 och 18 skall leda till likvärdiga ekonomiska resultat och därigenom till en direkt jämförbar nivå för marknadsöppningen och till en direkt jämförbar grad av tillträde till elmarknaderna.

2. Medlemsstaterna får med fullt beaktande av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 90, i det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet, kvalitet och pris på leveranser samt miljöskydd. Sådana tjänster skall vara klart definierade, öppna, icke-diskriminerande och kontrollerbara; de och varje revidering av dem skall utan dröjsmål offentliggöras och anmälas till kommissionen av medlemsstaterna. För att genomföra ovan nämnda allmännyttiga tjänster kan de medlemsstater som så önskar införa långtidsplanering.

3. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artiklarna 5, 6, 17, 18 och 21 i den utsträckning som tillämpningen av dessa bestämmelser rättsligt eller i praktiken skulle hindra elföretagen från att fullgöra de tjänster som ålagts dem av allmänt ekonomiskt intresse och i den mån handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det strider mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat

konkurrens när det gäller berättigade kunder enligt detta direktiv och artikel 90 i fördraget.

KAPITEL III

Produktion

Artikel 4

Medlemsstaterna kan välja mellan tillstånds- och/eller anbudsförfarande när ny produktionskapacitet anläggs. Tillstånds- och anbudsförfarandena skall genomföras enligt objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier.

Artikel 5

1. Om medlemsstaterna väljer att tillämpa tillståndsförfarandet skall de fastställa kriterier för att bevilja tillstånd att anlägga produktionskapacitet inom sitt territorium. Dessa kriterier kan avse

- a) skydd av och säkerhet för elsystemet, installationer och tillhörande utrustning,
- b) miljöskydd,
- c) markanvändning och lokalisering,
- d) användning av allmän mark,
- e) energieffektivitet,
- f) primärkällornas natur,
- g) sökandens egenskaper såsom teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
- h) bestämmelserna i artikel 3.

2. De närmare kriterierna och förfarandena skall offentliggöras.

3. De sökande skall informeras om skälen för avslag på ansökan om tillstånd, vilka skäl skall vara objektiva och icke-diskriminerande; skälen skall vara väl grundade; de skall tillställas kommissionen för information. Den sökande skall ha möjlighet att överklaga.

Artikel 6

1. Om medlemsstaterna väljer att tillämpa anbudsförfarandet skall de eller behörigt organ som utsetts av den berörda medlemsstaten göra en sammanställning av behovet av ny produktionskapacitet, inklusive ersättningskapacitet, på grundval av den regelbundna uppskattningen i punkt 2. I sammanställning skall hänsyn tas till behovet av sammanlänkning av system. Den erforderliga kapaciteten skall åstadkommas genom ett anbudsförfarande enligt det förfarande som fastställs i denna artikel.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet eller någon annan behörig myndighet som utsetts av den berörda medlemsstaten skall åtminstone vartannat år under statligt överinseende utarbeta och offentliggöra en regelbunden uppskattning av den kapacitet för produktion och överföring av el som kan komma att anslutas till systemet, av behovet av länkar till andra system, av potentiell överföringskapacitet och av behovet av el. Uppskattningen skall omfatta en period som varje medlemsstat själv bestämmer.

3. Detaljerna i anbudsförfarandet för produktionskapacitet skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* senast sex månader före den sista dagen för inlämnande av anbud.

Anbudsspecifikationerna skall göras tillgängliga för alla intresserade företag som är etablerade inom en medlemsstats territorium så att de har tillräcklig tid att inkomma med anbud.

Anbudsspecifikationerna skall innehålla en detaljerad beskrivning av kontraktsspecifikationerna och det förfarande som skall följas av alla anbudsgivare samt en uttömmande förteckning över de kriterier som skall styra urvalet av anbudsgivare och tilldelningen av kontrakt. Dessa specifikationer kan också avse de områden som anges i artikel 5.1.

4. I anbudsinfordringarna avseende den erforderliga produktionskapaciteten skall hänsyn också tas till anbud om elleverans med långtidsgarantier från befintliga produktionsanläggningar, under förutsättning att tillkommande behov kan tillgodoses på detta sätt.

5. Medlemsstaterna skall utse en myndighet, ett offentligt organ eller ett enskilt organ som är oberoende i förhållande till verksamheter avseende produktion, överföring och distribution av el, att vara ansvarigt för organisering, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet. Denna myndighet eller detta organ skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa sekretess för de uppgifter som anbudsen innehåller.

6. I de medlemsstater som har valt anbudsförfarandet skall det dock vara möjligt för egenproducenter och oberoende producenter att få tillstånd på grundval av objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier såsom de anges i artiklarna 4 och 5.

KAPITEL IV

Drift av överföringssystem

Artikel 7

1. Medlemsstaterna skall, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de företag som äger överföringssystem att utse en systemansvarig som skall ansvara för drift och underhåll och, om det är nödvändigt, utveckling av

överföringssystemet inom ett visst område och dess länkar till andra system för att garantera försörjningstrygghet.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att tekniska regler utarbetas och offentliggörs, som anger lägsta tekniska konstruktions- och driftkrav för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, länkutrustning och direktledningar. Dessa krav, som skall säkerställa att systemen är driftkompatibla, skall vara objektiva och icke-diskriminerande. De skall anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter⁽¹⁾.

3. Den systemansvarige skall ansvara för styrningen av energiflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige skall därför vara ansvarig för ett säkert, tillförlitligt och effektivt elsystem och, i det sammanhanget, säkerställa tillträde till all stödverksamhet som är nödvändig.

4. Den systemansvarige skall förse den ansvarige för alla andra system, med vilka hans system är sammanlänkat, med tillräcklig information för att garantera säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftkompatibilitet i det sammanlänkade systemet.

5. Den systemansvarige får inte diskriminera användare av systemet eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina dotterbolag eller aktieägare.

6. Om överföringssystemet inte redan är oberoende av produktions- eller distributionsverksamhet skall den systemansvarige vara oberoende, åtminstone i fråga om ledningsuppgifter, från andra verksamheter som inte har samband med överföringssystemet.

Artikel 8

1. Den systemansvarige för överföringssystemet skall vara ansvarig för produktionsanläggningarnas inmatningsordning inom sitt område och för att bestämma hur länkar till andra system utnyttjas.

2. Utan att detta inverkar på elleveranser som grundas på kontraktsskyldigheter, inklusive dem som härrör från anbudsspecifikationerna, skall inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar och utnyttjandet av länkar bestämmas på grundval av kriterier vilka kan godkännas av medlemsstaten och som måste vara objektiva, offentliggjorda och tillämpade på ett icke-diskriminerande sätt, vilket garanterar att den inre marknaden för el fungerar väl. Kriterierna skall beakta det ekonomiska företrädet hos el från tillgängliga installationer för elproduktion eller från överföring genom länkar samt de tekniska begränsningarna i systemet.

⁽¹⁾ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.

3. En medlemsstat kan ålägga den systemansvarige att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall eller producerar el i anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion.

4. En medlemsstat kan, av försörjningstrygghetsskäl bestämma att, vid avgörande av inmatningsordningen, prioritet skall ges åt produktionsanläggningar som använder inhemskt bränsle i en utsträckning som inte något kalenderår överstiger 15 % av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som konsumeras i den berörda medlemsstaten.

Artikel 9

Den systemansvarige för överföringssystemet skall bevara sekretessen för kommersiellt känsliga uppgifter, vilka erhållits i verksamheten.

KAPITEL V

Drift av distributionssystem

Artikel 10

1. Medlemsstaterna får ålägga distributionsföretag en leveransskyldighet gentemot kunder inom ett visst område. Tariffen för sådana leveranser får regleras, till exempel för att garantera likvärdig behandling av berörda kunder.

2. Medlemsstaterna skall utse eller ålägga företag, som äger eller är ansvariga för distributionssystem, att utse en systemansvarig som skall ansvara för drift och underhåll och, om det är nödvändigt, utveckling av distributionssystemet inom ett visst område och dess länkar till andra system.

3. Medlemsstaterna skall se till att den systemansvarige handlar i överensstämmelse med artiklarna 11 och 12.

Artikel 11

1. Den systemansvarige för distributionssystemet skall vidmakthålla en säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område med vederbörlig hänsyn till miljön.

2. Den systemansvarige får inte i något fall diskriminera användare av systemet eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina dotterbolag eller aktieägare.

3. En medlemsstat kan ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall eller producerar el i anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion.

Artikel 12

Den systemansvarige för distributionssystemet skall bevara sekretessen för kommersiellt känsliga uppgifter, vilka erhållits i verksamheten.

KAPITEL VI

Särredovisning samt insyn och öppenhet i bokföringen

Artikel 13

Medlemsstaterna eller den behöriga myndighet de utser liksom de myndigheter för lösande av tvister som anges i artikel 20.3 skall ha tillgång till den bokföring hos företag för produktion, överföring eller distribution som de behöver för att kunna utföra sina kontroller.

Artikel 14

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att bokföringen hos elföretag sker i enlighet med punkt 2–5.

2. Elföretag skall, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar enligt bestämmelserna i nationella författningar som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts till följd av rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag⁽¹⁾. Företag som inte är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning skall behålla en kopia av den allmänt tillgänglig på sitt huvudkontor.

3. Integrerade elföretag skall i sin interna bokföring, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen, särredovisa verksamhetsgrenarna produktion, överföring och distribution och, där så är lämpligt, upprätta en samlad redovisning för annan verksamhet, utanför elsektorn, så som de skulle behöva göra om verksamheten i fråga bedrevs i separata företag. De skall inkludera en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhet i noter till redovisningarna.

4. Företag skall i noter till årsredovisningarna ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder samt utgifter och inkomster som de tillämpar vid upprättandet av den särredovisning som anges i punkt 3. Dessa regler får ändras endast i undantagsfall. Sådana ändringar skall anges i noterna och vara väl underbyggda.

⁽¹⁾ EGT nr L 222, 14.8.1978, s. 11. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.

5. Årsredovisningarna skall i noter ange alla transaktioner av en viss storlek som företagits med anknutna företag i den mening som avses i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning⁽¹⁾ eller med intresseföretag i den mening som avses i artikel 33.1 i samma direktiv eller med företag vilka tillhör samma aktieägare.

Artikel 15

1. Medlemsstater vilka som ensamköpare utser ett vertikalt integrerat elföretag eller del av ett vertikalt integrerat elföretag skall fastställa föreskrifter som ålägger ensamköparen att verka avskilt från produktions- och distributionsverksamhet i det integrerade företaget.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att ingen information överförs mellan ensamköparens verksamhet i vertikalt integrerade elföretag och företagets produktions- och distributionsverksamhet, utom den information som är nödvändig för att ensamköparen skall kunna fullgöra sina skyldigheter.

KAPITEL VII

Organisation av tillträde till systemet

Artikel 16

Vid organisation av tillträde till systemet kan medlemsstaterna välja mellan de förfaranden som avses i artikel 17 och/eller i artikel 18. Båda förfarandena skall genomföras i enlighet med objektiva, klara, tydliga och icke-diskriminerande kriterier.

Artikel 17

1. Vid förhandlat tillträde till systemet skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att elproducenter och återförsäljare, om medlemsstaterna tillåter sådana, och berättigade kunder, antingen inom eller utanför det område som täcks av systemet, skall kunna förhandla om tillträde till systemet med avsikt att ingå leveransavtal med varandra på grundval av frivilliga kommersiella överenskommelser.

2. När en berättigad kund är ansluten till distributionsystemet skall tillträde till systemet förhandlas med berörd

systemansvarig för distributionssystemet, och om nödvändigt med berörd systemansvarig för överföringssystemet.

3. För att främja insyn och öppenhet och underlätta förhandlingar om tillträde till systemet skall de systemansvariga offentliggöra vägledande prisnivåer för utnyttjande av överförings- och distributionssystemen under det första året efter genomförandet av detta direktiv. Så långt möjligt skall de vägledande prisnivåerna som offentliggörs följande år baseras på det genomsnittliga pris som har överenskommits vid förhandlingar under den föregående tolv-månadersperioden.

4. Medlemsstaterna kan också välja ett förfarande med reglerat nättillträde som ger de berättigade kunderna rätt till tillgång på grundval av offentliggjorda tariffer för utnyttjande av överförings- och distributionssystem, vilka i fråga om tillträde till systemet är åtminstone likvärdiga med de andra förfaranden för tillträde som avses i detta kapitel.

5. Den systemansvarige för det berörda överförings- eller distributionssystemet kan vägra tillträde om han saknar nödvändig kapacitet. Väl grundade skäl måste anföras för en sådan vägran, särskilt när det gäller artikel 3.

Artikel 18

1. När förfarandet för ensamköpare tillämpas skall medlemsstaterna utse en juridisk person att vara ensamköpare inom det område som täcks av den systemansvarige. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att

i) offentliggöra en icke-diskriminerande tariff för utnyttjande av överförings- och distributionssystem,

ii) berättigade kunder skall för att täcka sina egna behov kunna ingå leveransavtal med producenter och, då medlemsstaterna tillåter sådana, med återförsäljare utanför det område om omfattas av systemet,

iii) berättigade kunder skall för att täcka sina egna behov kunna ingå leveransavtal med producenter inom det område som täcks av systemet,

iv) oberoende producenter skall kunna förhandla med de systemansvariga för överförings- och distributionssystemen om tillträde till systemet med avsikt att ingå leveransavtal med berättigade kunder utanför systemet, på grundval av en frivillig kommersiell överenskommelse.

2. Ensamköparen kan åläggas att köpa den el som har kontrakterats av en berättigad kund med en producent inom eller utanför det område som täcks av systemet till ett pris som är lika med det försäljningspris som erbjuds av ensamköparen till berättigade kunder med avdrag för priset enligt den offentliggjorda tariff som avses i punkt 1 i.

⁽¹⁾ EGT nr L 193, 18.7.1983, s. 1. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.

3. Om skyldigheten att köpa enligt punkt 2 inte åläggs ensamköparen skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de leveransavtal som avses i punkt 1 ii och iii fullgörs antingen via tillträde till systemet på grundval av den offentliggjorda tariff som avses i punkt 1 i eller via förhandlat tillträde till systemet i enlighet med villkoren i artikel 17. I det senare fallet är ensamköparen inte skyldig att offentliggöra någon icke-diskriminerande tariff för utnyttjande av överförings- och distributionssystemet.

4. Ensamköparen kan vägra tillträde till systemet och kan vägra att köpa el från berättigade kunder om han saknar nödvändig kapacitet för överföring eller distribution. Väl grundade skäl måste anföras för en sådan vägran, särskilt när det gäller artikel 3.

Artikel 19

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att deras elmarknader öppnas så att avtal kan ingås på de villkor som anges i artiklarna 17 och 18 åtminstone upp till en betydande nivå som skall anmälas till kommissionen på årsbasis.

Andelen av den nationella marknaden skall beräknas på grundval av gemenskapens andel av el som konsumeras av slutförbrukare som förbrukar mer än 40 GWh per år (per förbrukningsställe och inklusive egenproduktion).

Den genomsnittliga gemenskapsandelen skall beräknas av kommissionen på grundval av information som medlemsstaterna regelbundet lämnar till den. Kommissionen skall offentliggöra denna genomsnittliga gemenskapsandel som anger graden av marknadsöppning i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* före den 1 november varje år tillsammans med all lämplig information som klargör beräkningen.

2. Andelen av den nationella marknaden som avses i punkt 1, skall öka fortlöpande under en period av sex år. Denna ökning skall beräknas genom att det tröskelvärde för gemenskapens konsumtion om 40 GWh som avses i punkt 1 sänks från 40 GWh till en nivå om 20 GWh årlig elkonsumtion tre år efter det att detta direktiv har trätt i kraft och till en nivå om 9 GWh årlig elkonsumtion sex år efter det att detta direktiv har trätt i kraft.

3. Medlemsstaterna skall ange de kunder inom sitt territorium som representerar de andelar som anges i punkterna 1 och 2, och som har laglig rätt att ingå avtal om el enligt artiklarna 17 och 18, under förutsättning att alla slutförbrukare som förbrukar mer än 100 GWh per år (per

förbrukningsställe och inklusive egenproduktion) ingår i ovan nämnda kategori.

Distributörer skall, om de inte redan är angivna som berättigade kunder enligt denna punkt, ha laglig rätt att ingå avtal enligt villkoren i artiklarna 17 och 18 om den mängd el som konsumeras av dem bland deras kunder som har angivits som berättigade inom deras distributionssystem i syfte att försörja dessa kunder.

4. Medlemsstaterna skall senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för definitionen av berättigade kunder, vilka är i stånd att ingå avtal på de villkor som anges i artiklarna 17 och 18. Denna information, tillsammans med all övrig lämplig information för att motivera genomförandet av öppningen av marknaden enligt punkt 1, skall skickas till kommissionen för att offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Kommissionen kan begära att en medlemsstat ändrar sina specifikationer, som nämns i punkt 3, om de skapar hinder för en riktig tillämpning av detta direktiv när det gäller en väl fungerande inre marknad för el. Om den berörda medlemsstaten inte rättar sig efter denna begäran inom tre månader skall kommissionen fatta ett slutligt beslut i enlighet med förfarandet i artikel 2 i rådets beslut 87/373/EEG av den 13 juli 1987 om närmare villkor för utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter⁽¹⁾.

5. För att udvika bristande jämvikt i öppnandet av elmarknaderna under den period som avses i artikel 26

a) får leveransavtal om el enligt bestämmelserna i artiklarna 17 och 18 med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas om kunden av medlemsstaterna anses som berättigad i båda de berörda systemen,

b) kan kommissionen, med beaktande av marknadsläget och det gemensamma intresset, i de fall där transaktioner som beskrivs i a vägras på grund av att kunden anses som berättigad endast i det ena av de två systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av den medlemsstat där den berättigade kunden befinner sig.

Under det att det förfarande och det tidsschema som anges i artikel 26 pågår, och senast efter halva den tid som anges i den artikeln, skall kommissionen se över tillämpningen av första stycket b på grundval av marknadens utveckling och med beaktande av det gemensamma intresset. Mot bakgrund av gjorda erfarenheter skall kommissionen göra en utvärdering av läget och rapportera om eventuell bristande jämvikt i öppnandet av elmarknaderna såvitt avser denna punkt.

⁽¹⁾ EGT nr L 197, 18.7.1987, s. 33.

Artikel 20

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att möjliggöra för

i) oberoende producenter och egenproducenter att förhandla om tillträde till systemet för försörjning av sina egna fastigheter och dotterbolag i samma medlemsstat eller i en annan medlemsstat genom det sammanlänkade systemet,

ii) producenter etablerade utanför det område som täcks av systemet att ingå ett leveransavtal som är följden av en anbudsinfordran om ny produktionskapacitet och att få tillträde till systemet för att fullgöra avtalet.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att parterna förhandlar i god anda och att ingen av dem missbrukar sin förhandlingsposition till att förhindra ett positivt resultat av förhandlingarna.

3. Medlemsstaterna skall utse en behörig myndighet, som skall vara oberoende av parterna, som skall avgöra tvister rörande avtalen och förhandlingarna i fråga. Myndigheten skall särskilt avgöra tvister som rör avtal, förhandlingar och vägrat tillträde eller vägrat köp.

4. I händelse av gränsöverskridande tvister skall den tvistlösande myndigheten vara den tvistlösande myndighet som omfattar ensamköparens system eller systemet för den systemansvarige, som vägrar utnyttjande av eller tillträde till systemet.

5. Att inleda ett förfarande inför denna myndighet skall inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapslagstiftningen.

Artikel 21

1. Medlemsstaterna skall vidta åtgärder i enlighet med de förfaranden och rättigheter som anges i artiklarna 17 och 18 för att möjliggöra för

— alla elproducenter och återförsäljare, då medlemsstaterna tillåter sådana, som är etablerade inom deras territorium att försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder genom en direktledning,

— alla berättigade kunder inom deras territorium att bli försörjda via en direktledning från en producent och återförsäljare, om dessa försäljare är tillåtna av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna skall fastställa kriterier för meddelande av tillstånd till uppförande av direktledningar inom sitt territorium. Dessa kriterier skall vara objektiva och icke-diskriminerande.

3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning som avses i punkt 1 skall inte påverka möjligheten att ingå avtal om el i enlighet med artiklarna 17 och 18.

4. Medlemsstaterna får göra meddelandet av tillstånd till uppförande av en direktledning avhängigt av antingen ett vägrat tillträde till systemet på grundval av artikel 17.5 eller artikel 18.4 eller påbörjandet av ett förfarande för lösnande av tvister enligt artikel 20.

5. Medlemsstaterna får vägra att meddela tillstånd till en direktledning om ett sådant tillstånd strider mot bestämmelserna enligt artikel 3. Väl grundade skäl skall anges för en sådan vägran.

Artikel 22

Medlemsstaterna skall skapa lämpliga och effektiva instrument för reglering, kontroll och öppenhet för att undvika allt missbruk av en dominerande ställning, i synnerhet till konsumenternas nackdel, och all underprissättning. Dessa instrument skall beakta bestämmelserna i fördraget och i synnerhet artikel 86 i detta.

KAPITEL VIII

Slutbestämmelser

Artikel 23

I händelse av en plötslig kris på energimarknaden och om personers, anordningars eller anläggningars fysiska skydd eller säkerhet hotas eller om systemets tillstånd hotas får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

Sådana åtgärder får endast orsaka minsta möjliga störning i den inre marknads funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

Den berörda medlemsstaten skall utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, vilken får besluta att den berörda medlemsstaten skall ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och menligt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

Artikel 24

1. De medlemsstater, i vilka driftåtaganden eller driftgarantier som getts före ikraftträdandet av detta direktiv inte kan uppfyllas till följd av bestämmelserna i detta direktiv, kan ansöka om en övergångsordning, vilken kan beviljas av kommissionen, med beaktande av bl.a. storleken på systemet i fråga, systemets grad av sammanlänkning och elbranschens struktur. Kommissionen skall un-

derrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för sekretess. Detta beslut skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

2. Övergångsordningen skall ha begränsad varaktighet och skall kopplas till att åtagandena och garantierna som avses i punkt 1 löper ut. Övergångsordningen får omfatta undantag från kapitlen IV, VI och VII i detta direktiv. Ansökningar om en övergångsordning skall ges in till kommissionen inom ett år efter ikraftträdandet av detta direktiv.

3. Medlemsstater som, efter det att direktivet har trätt i kraft, kan visa att det finns påtagliga problem för driften av deras små isolerade system, kan ansöka om undantag från tillämpliga bestämmelser i kapitlen IV, V, VI och VII, vilka kan beviljas av kommissionen. Kommissionen skall underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för sekretess. Detta beslut skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Denna punkt skall också vara tillämplig på Luxemburg.

Artikel 25

1. Före utgången av det första året efter ikraftträdandet av detta direktiv skall kommissionen till rådet och Europaparlamentet överlämna en rapport om behov av harmonisering som inte följer av bestämmelserna i detta direktiv. Om det är nödvändigt skall kommissionen till rapporten bifoga alla harmoniseringsförslag som är erforderliga för en fungerande inre marknad för el.

2. Rådet och Europaparlament skall yttra sig över dessa förslag inom två år efter överlämnandet.

Artikel 26

Kommissionen skall utvärdera tillämpningen av detta direktiv och framlägga en rapport om de erfarenheter som gjorts avseende det sätt på vilket den inre marknaden för el fungerar och genomförandet av de allmänna reglerna som nämns i artikel 3, så att Europaparlamentet och rådet

mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts i lämplig tid kan överväga möjligheterna till en ytterligare öppning av marknaden som skulle få verkan nio år efter direktivets ikraftträdande. Därvid skall hänsyn tas till möjligheten till samexistens mellan de system som avses i artiklarna 17 och 18.

Artikel 27

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 19 februari 1999. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Belgien, Grekland och Irland kan, med hänsyn till den särskilda tekniska särarten av sina elsystem, uppskjuta införandet av de förpliktelser som följer av detta direktiv med ett, två respektive ett år. Om dessa medlemsstater utnyttjar denna möjlighet skall de underrätta kommissionen om detta.

3. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 28

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 29

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 19 december 1996.

På Europaparlamentets
vägnar
K. HÄNSCH
Ordförande

På rådets vägnar
S. BARRETT
Ordförande